

 **NERVOVÁ ČINNOST
A PSYCHIKA**

**Na vyšším stupni vývoje zajišťuje veškeré řízení
přizpůsobovacích procesů centrální nervový
systém svou činností, tj. činností nervovou.**

Plasticita centrální nervové soustavy

Plasticita centrální nervové soustavy (CNS) má významné důsledky pro terapeutická a pedagogická opatření ve smyslu prevence rozvinutí poruchy nebo postižení.

Plasticita je základní vlastností nervového systému.

Závisí ovšem na určitých specifických předpokladech a má svoje hranice.

Plasticita je významná pro možnost kompenzovat funkce CNS po zranění nebo jejich poškození.

Plasticita centrální nervové soustavy (CNS) má významné důsledky pro terapeutická a pedagogická opatření ve smyslu prevence rozvinutí poruchy nebo postižení.

Pojem plasticita budí celou řadu asociací: ve vztahu k mozku myslíme například na možnost tento orgán formovat a měnit, jeho funkce modifikovat nebo adaptovat na určité potřeby.

Mozek řídí naše chování pomocí různých funkčních systémů. Jejich činnost je částečně podchycena už před narozením, např. ultrazvukem.

Po narození dítěte jsou dále podrobně analyzovány pomocí polygrafických šetření a na základě pozorování chování matka-dítě.

Diferencovaná souhra genetických faktorů a vlivů prostředí, které působí jako epigenetické komponenty, představují základní předpoklady pro všechny vývojové procesy.

reflexní teorie

je spolehlivým vodítkem při posuzování různých patologických stavů, hledání příčin a hodnocení důsledků, a zvláště pomáhá vypracovávat metody prevence i nápravy.

Reflex = koordinovaná reakce organismu na podnět, zprostředkovaná centrálním nervovým systémem

Nervová činnost = souhrn reflexních dějů určitého typu

Nižší nervová činnost, tj. souhrn reflexů
nepodmíněných

Nepodmíněné reflexy mají tyto znaky:

- na týž podnět se při opakování vybaví táž reakce
- jsou vrozené a zděděné
- trvají po celý život jedince
- jsou stejné u určitých druhů organismů

Vyšší nervová činnost je souhrn podmíněných reflexů

Podmíněné reflexy mají tyto charaktery vyšší přizpůsobivosti:

- na různé podněty je tu možnost různé reakce
- získávají se během života (nejsou ani vrozené ani zděděné)
- jsou dočasné, tj. existují dokud trvají podmínky jejich vzniku
- jsou individuální

Strukturálním základem je u člověka šedá kůra velkého mozku.

Podněty podmíněných reflexů, tzv. podmiňující podněty, na základě opakování, oznamují organismu určitý jev (např. že po rozsvícení žárovky následuje potrava); **mají tedy funkci signální.**

Souhrn signálů tvoří **tzv. signální soustavu**. Člověk na rozdíl od ostatních organismů má dvě signální soustavy:

- 1. signální soustava** zahrnuje signály, které **jsou odrazem reality.**
- 2. signální soustava** zahrnuje signály, které **jsou symbolem reality.**

**Podkladem lidské psychiky jsou tři systémy,
které jsou navzájem spjaty vývojově i funkčně.**

- Nejnižším, tj. základním systémem je NNČ, k ní patří též pudy.
- Vývojově vyšší etáží je VVČ, a to její 1. SS.
- Nejvyšší etáž je specificky lidský výtvar VNČ – 2.SS

Význam vývojového členění pro speciální pedagogiku

- Nejrůznější vývojové vady i získané poruchy postihují většinou ty funkce, které jsou nejmladší, vývojově nejvyšší, proto i křehké a snadno zranitelné. Jde tu o jakési odbourávání funkcí odshora dolů.
- **Stupeň a závažnost poruchy se projevuje tím, kolik z nejvyšších etází bylo nevytvořeno, popř. zničeno.**
- Možnosti speciálně pedagogických metod pak vycházejí z toho, co bylo už vytvořeno, nebo z toho, co zůstalo ještě zachováno.

* ETAPY REFLEXNÍHO OKRUHU

- 1. Podněty vycházející ze společenského prostředí**
- 2. Receptory**
- 3. Dostředivé dráhy a nižší centra**
- 4. Centrální oddíl**
- 5. Motorická centra**
- 6. Efektory**

7. Výkon – projev chování, je zaměřen na společenské prostředí. Rozlišuje se dvojí způsob přijetí projevu:

- **osoba, k níž byl projev zaměřen , zaujímá postoj pozitivní,**
- **osoba může mít postoj negativní**

8. V případě přijetí projevu jedince – odpověď po zpracování tohoto projevu druhou osobou.

Rozeznáváme trojí způsob kontroly výkonu:

- 1. kontrolu simultánní - současnou**
- 2. kontrolu sukcesivní, tj. postupnou**
- 3. kontrolu efektivní - tj. následnou**

* VADY A PORUCHY V REFLEXNÍM
OKRUHU

* VADY A PORUCHY V REFLEXNÍM OKRUHU

Etapa č.:	Funkce etap:	Působení:	Poruchy:
1	Stimulace, vzor chování	Podnětné prostředí	Patologie prostředí, nedostatek stimulace, nesprávný vzor
2	Aktivní vnímání	Výchova smyslová	Vady smyslové
3	Citový filtr	Výchova citová	Poruchy citů
4	Centrální zpracování	Výchova rozumová	Vady rozumové a charakterové

* VADY A PORUCHY V REFLEXNÍM OKRUHU

5	Řízení akce	Výchova pohybová	Poruchy hybnosti
6	Provedení akce	Výchova tělesná	Obrny, amputace
7	Přijetí projevů jedince	Pozitivní postoj	Odmítavý postoj
8	Zpracování projevů a odpověď	Rozvoj, popř. usměrnění projevů	Nesprávný vých. styl (neurotizace apod.)

Příčiny poruch jsou různé a kromě toho záleží na tom, v které části reflexního okruhu porucha nastala.

I. Blokáda

Je-li porucha takového stupně, že úplně vyřadí funkci příslušné etapy, způsobí blokádu reflexního dějství za místem poruchy (např. při úplné hluchotě jsou blokovány akustické podněty již na začátku a nedostanou se k centru, tj. k psychickému zpracování), při vyřazení některého efektoru organismus sice zpracuje veškeré přijímané podněty v program chování, které však nemůže obvyklým způsobem realizovat.

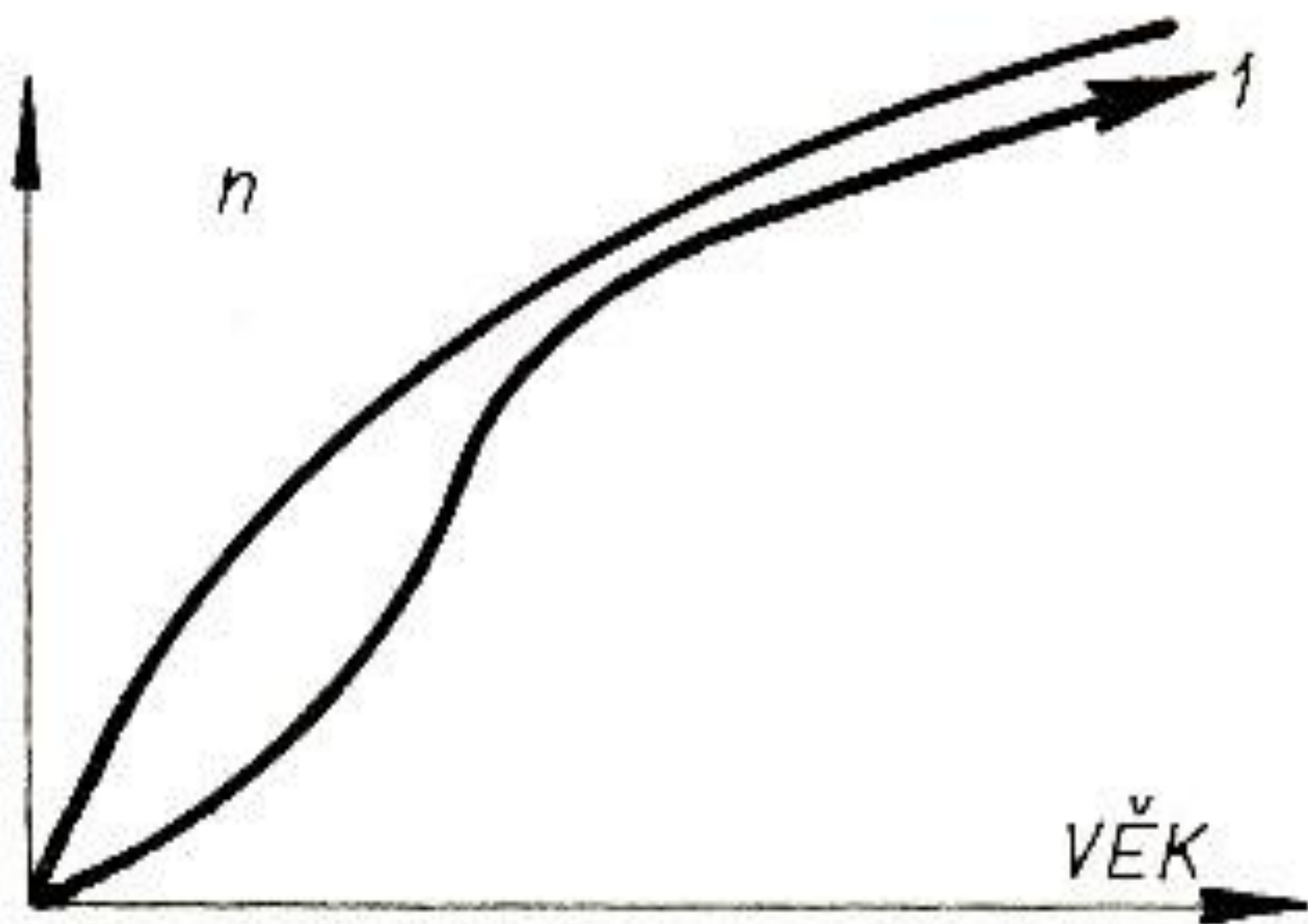
2.Deformace

**Při částečné poruše jsou podněty (informace)
prostupující příslušnou etapou deformovány
kvantitativně i kvalitativně (např. nedoslýchavý slyší
nejenom méně, ale i špatně)**

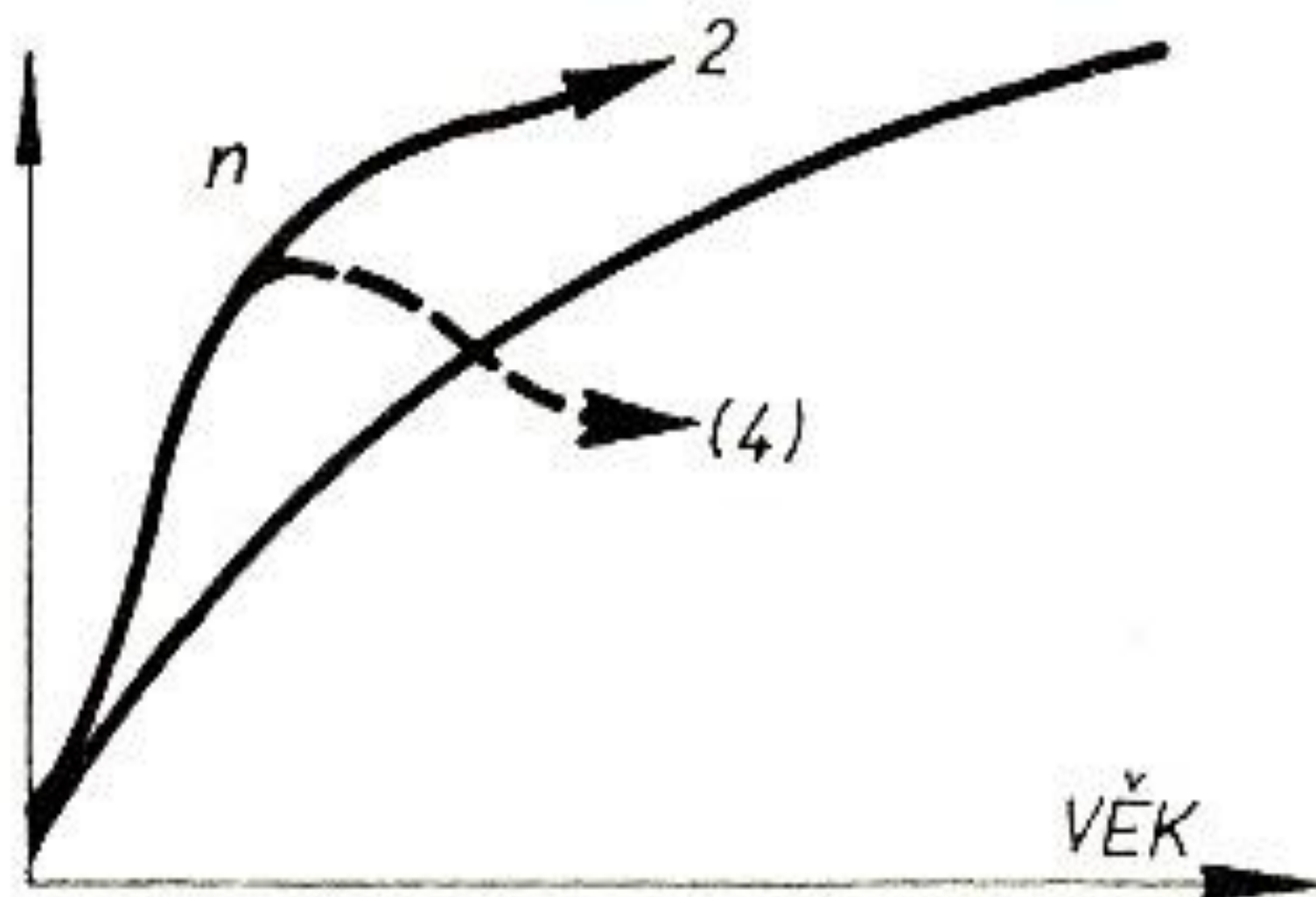
Význam vývojového období pro důsledky vzniklé poruchy

Těžší důsledky má taková porucha, která postihla funkci ještě nevyvinutou nebo teprve se vyvíjející, nežli porucha funkce již vyvinuté.

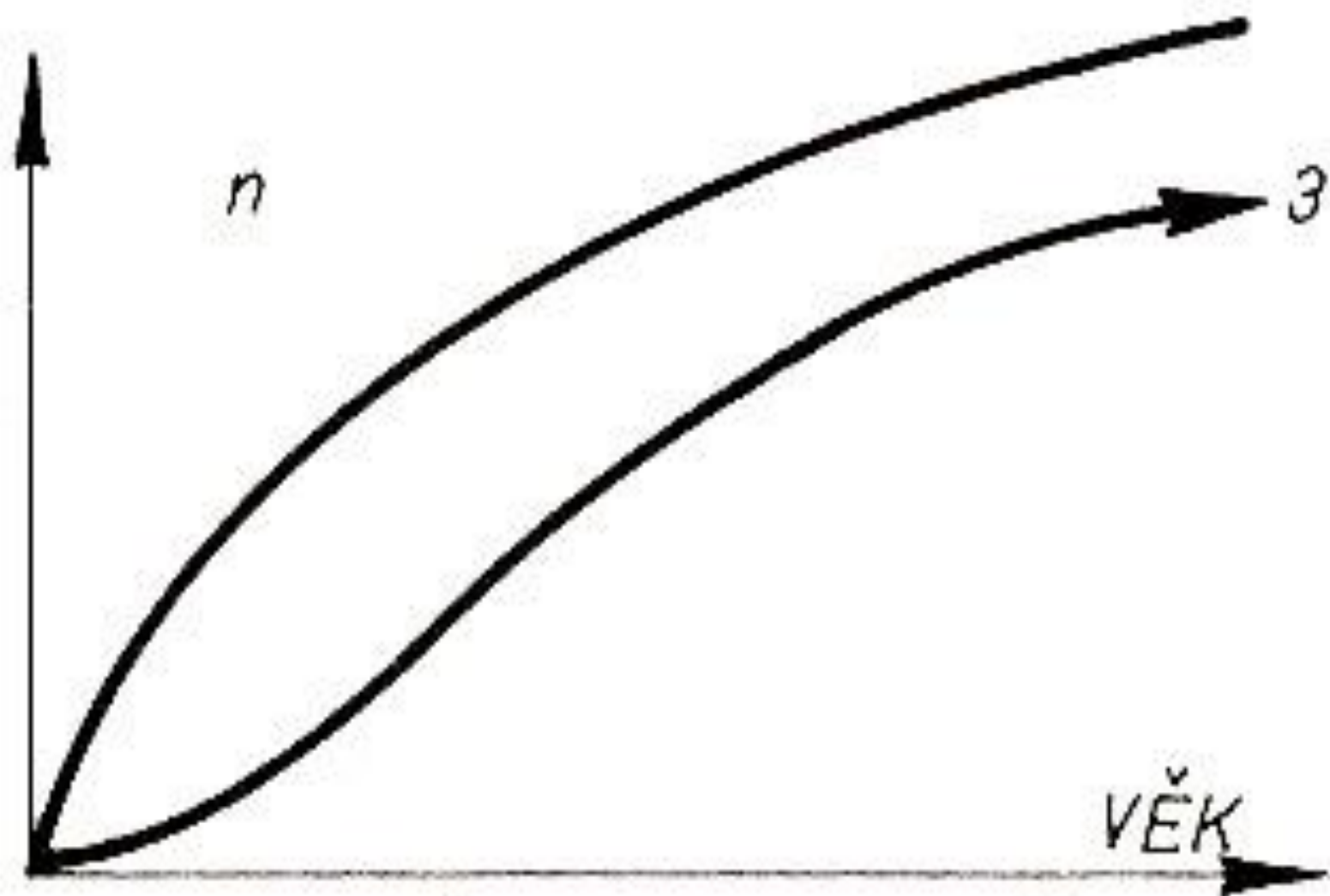
Se zřetelem na speciálněpedagogickou praxi se rozeznávají tyto typy vývojových vad:

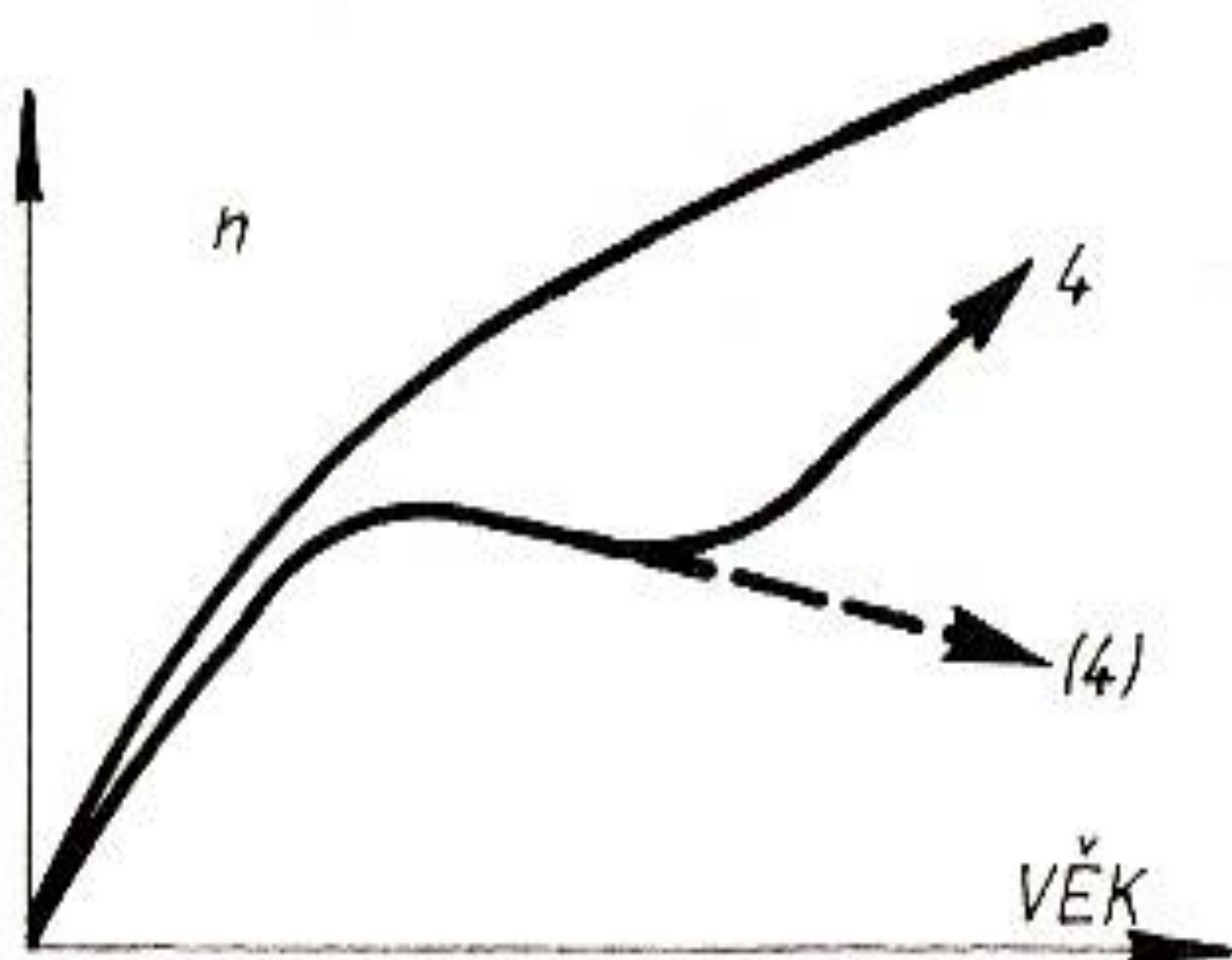
1. VÝVOJ OPOŽDĚNÝ

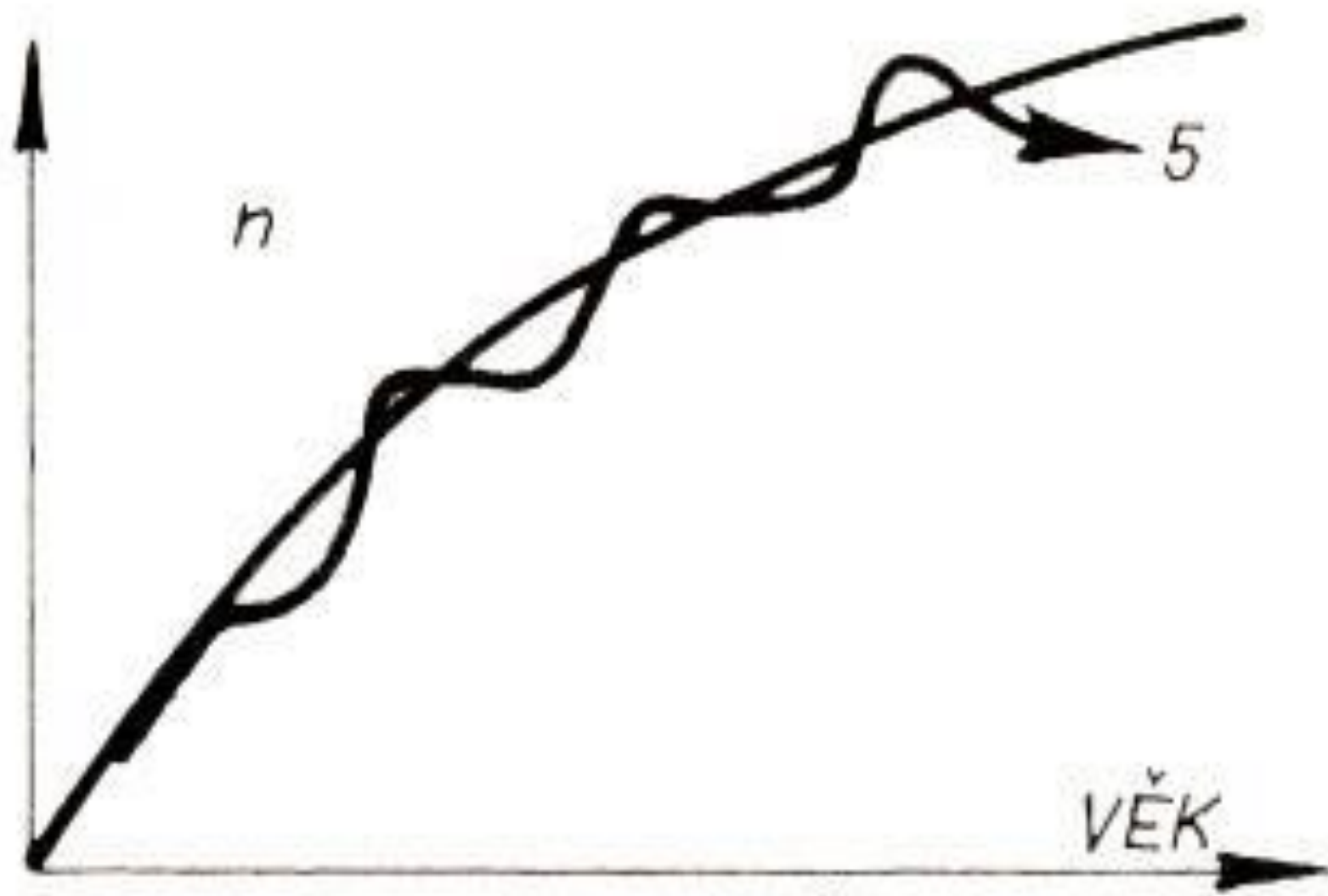
2. VÝVOJ PŘEDČASNÝ

3. VÝVOJ OMEZENÝ

4. VÝVOJ NARUŠENÝ

5. VÝVOJ SCESTNÝ